

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Práce s textem – interpretace a analýzy
Název učebního materiálu:	Jaroslav Seifert 60. let – varující vizionář
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_CJ0416
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura
Ročník:	4. ročník čtyřletého gymnázia, oktáva osmiletého gym.
Autor:	Marie Brožová
Datum vytvoření:	3. 10. 2013
Datum ověření ve výuce:	18. 10. 2013
Druh učebního materiálu:	Pracovní list
Očekávaný výstup:	Na básních ze sbírky Odlévání zvonů, Deštník z Picadilly a Halleyova kometa žák sleduje rostoucí znepokojení básníkovy nad stavem současného světa a jeho varující poselství vyjádřené výsostně básnickými prostředky.
Metodické poznámky:	Pracovní list je možné využít k samostatné práci, práci ve dvojicích, či skupinové práci. Osvědčil se požadavek ústních odpovědí na základě písemných poznámek.

Jaroslav Seifert 60. let – varující vizionář

PÍSEŇ VELRYB (Deštník z Piccadilly)

Záhy jsem potichu zanevřel
i na Paříž.
Se zběsilostí velkých měst Ameriky
ztrácela rok co rok
na své koketní starobylosti
a je jiná.

Nad mořem však utkvěl čas
jako hvězda.
Vlny bijí věčně do svých skal,
a kdyby ještě dnes slunily se pod nimi
Knüpferovy najády,
ani za dlouhých sto let
nepoznaly by vrásky.

Pan Roger Payne a jeho žena Katy
porozuměli řeči velryb
a u Havajských ostrovů a u Bermud
natočili zpěv plejtváků,
kterým říkají námořníci
keporáci.

Velryby už málem vymírají.
Mohla by to být spíš píseň pohřební.
Ale není!
V těch šerých hlubinách moře
zní slavnostně.

Snad bychom měli povstat,
smeknout klobouky
a stát pozorně a zpříma
jako majáky.

Možná, že je to hymna moře!
Zní zřídka kdy,
ale zato od počátku světů.

Odlévání zvonů

Snad je však přece jen příliš hanebný
Tento náš svět,
který jsme zdělili.

A kdy byl lepší?

Těkáme bezradně ze dne na den
a toužebně čekáme budoucnost.

Zítřek tu však už byl,
když jsme tu nebyli,
protože chodíme stále dokola,
zatímco zoufalství se smutkem
šlapou nám po hlavách.

Dodnes je ještě slyšet rachot válek
a je nutno štětovat lidskými kostmi
pochmurnou cestu k míru,
který nikdy nebude

Podněty k interpretaci :

- 1. Jaký je obraz světa, který nám předkládá J. Seifert v citovaných básních?**
 - 2. Jak rozumíte obrazu z druhé básně: „Zítřek tu však už byl, když jsme tu nebyli.“?**
 - 3. Charakterizujte výběr a funkčnost lexikálních prostředků v básních.**
-

PRAŽSKÝ HRAD (úryvek ze sb. Halleyova kometa)

V úzkostech přebíhal jsem most.
K jeho pilířům se lehce přimykaly
vlhké jazyky vln.
Hrad nařasen byl z šedých par
a z nalámaných růží.
Obloha držela jej v náručí.
I střílny věží, které stojí v půlkruhu,
chtěly jej bránit proti útoku
z neviditelných hvězd.
Nikdo však nedal rozkaz.

Jen svatovítské věže, všechny tři,
vyvrtávaly díry do nebes
a ruce tiše ždímalý kadenci
ze stříbrných píšťal.

Ty, který ses usadil na počátku světa
vysoko, až v nekontrolovatelných výškách,
kam nemůžeme dohlédnout,
jen se podívej, jak nám vyvracejí
naše hraniční sloupy
a jak nám kradou zem.
Jen pohleď, jak se jim u pasu houpají
posupné bubny,
jak po nádvoří bloudí pochodně
a vysoko do vzduchu vyletují
hořící chlupy tmy.

4. Koho zastupuje lyrický subjekt v básni?

5. Na kterou historickou událost by mohla báseň odkazovat? (Jako pomůcku pro nalezení správné odpovědi uvádím citaci z knihy Zd. Mahlera: *Při obléhání Prahy se nepřátelská kanonáda soustředila na hrad a katedrálu (prozíraví kanovníci včas odjeli s drahocennou rakví a náhrobkem Nepomuka i s chrámovými poklady až do Salzburgu): děla střílela po devět dní a vypálila na dvaadvacet tisíc kartáčových pum a ohnivých kulí – střecha katedrály byla na 215 místech proražena, báh věže utrpěla osmdesáti zásahy, byly zničeny hodiny, varhany, řada oltářů, přemyslovské náhrobky – v chrámu opakovaně propukal požár, avšak bez ohledu na střelbu vnikali dovnitř hradčanští občané a třicetkrát oheň uhasili – po útoku bylo v katedrále nalezeno 770 dělových kulí, jednu z nich jako smutnou připomínku zavěsili na pilíři.)*

6. Jaké slohové postupy jsou v básni užity?

7. Atmosféru dané chvíle dotváří navození zvukového dojmu spojeného s danou situací. Kde v básni nacházíte takovéto zvukové stopy?

Materiály: archiv autorky PL